

Monumentnummer*: 531581

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 09 oktober 2015
Kadaster deel/nr 82666/47

Woonplaats* Nieuwegein
Gemeente* Nieuwegein
Provincie* Utrecht

Locatiennaam Nieuwegein
Locatieomschrijving Betonnen werken en sluis Lekkanaal

Kadastrale gemeente* Vreeswijk
Sectie* C
Kadastraal object*
Appartement aanduiding
Grondperceel 2078

Omschrijving**

Cluster 53. Schutsluis.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

SCHUTSLUIS als vanwege de aanleg van nieuwe grootschalige waterstaatkundige werken aan het bestaande systeem van waterverkeerswegen noodzakelijk toegevoegd onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Het verdedigingssysteem van de Nieuwe Hollandse Waterlinie was in de eerste plaats gebaseerd op het gecontroleerd onder water zetten van (grote) terreinoppervlakken. Gecontroleerde inundatie vergde een ingenieus systeem van waterwerken, zoals sluisen, stuwen en kanalen, waarmee het noodzakelijke peil snel en binnen nauwe grenzen gesteld en gehandhaafd kon worden. Er werden vele verschillende typen sluisen toegepast, afhankelijk van de plaats waar ze in het systeem functioneerden. Soms werden reeds bestaande scheepvaart-, uitwaterings- of keersluisen gebruikt, maar ook zijn er vele nieuwe gebouwd of bestaande (sterk) aangepast. Het betreft in dit geval een schutsluis die was aangelegd als verbinding tussen de Schalkwijkse Wetering en het rond 1936 aangelegde Lekkanaal. De sluis was mede bestemd om in tijden van oorlog te fungeren als inundatie- en keersluis voor het achterliggende gebied.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

De SCHUTSLUIS is gelegen aan het Sluispad als verbinding tussen het Lekkanaal en de Schalkwijkse Wetering en is aangelegd omstreeks 1938, kort na de aanleg van het Lekkanaal. De sluis is uitgevoerd met betonnen wanden, die aan de bovenzijde zijn voorzien van een stalen stootprofiel. De kolkbreedte is ca. vier meter, de lengte ca. twintig meter. In de sluiswand is aan de zuidoostzijde een betonnen trap aangebracht. De wanden zijn op twee niveaus voorzien van haalkommen met bolders. De sluis is voorzien van zeldzaam voorkomende, houten enkele draaideuren. De deuren zijn aan de bovenzijde voorzien van een stalen hekwerk en zijn daar uitgerust met windwerken voor bediening van schuiven. De deuren zijn bedienbaar vanaf de sluishoofden en hebben gebogen, getande kwadranten. Aan de westzijde bevindt zich voor de deur in de kolk aan de zijde van het Lekkanaal een sponning ten behoeve van een schotbalkkering die benut kan worden bij gebruik als keersluis.

Waardering

De SCHUTSLUIS is van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde bebouwing, die gebaseerd is op het systeem van inundatie en accesverdediging.

Het betreft hier een aan de militair-strategische bouwkunde gerelateerde uiting van historische waterbouwkunde, namelijk een schut- en keersluis uit omstreeks 1938.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, in het bijzonder in samenhang met de naast gelegen oostelijke duikeropening en de overige onderdelen van het complex.

* Het onderdeel is tamelijk gaaf bewaard omdat hoofdvorm, bouwkundige detaillering en verschillende onderdelen herkenbaar zijn gebleven.

* Het onderdeel is representatief en naar uitvoering tamelijk zeldzaam omdat het een voorbeeld is van een met houten, enkele draaideuren uitgevoerde betonnen sluis.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Fort, vesting en -onderdelen

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument